

GIÁ BÁN

ĐƠN-PHÁP	NGOẠI-QUỐC
Một năm: 1.000	1.500
Hai tháng: 2.000	3.000
Ba tháng: 1.500	2.000

Mua báo phải trả tiền trước
Thư và mandat gửi cho
M. TRẦN-ĐÌNH-PHIÊN - Al
đăng quảng-cáo, việc riêng
xin thương-nghị trước.

TIẾNG-DÂN

LA VOIX DU PEUPLE

CHỈ-NHIỆM KIỂM-CHÁNH
HUỠNH-THỨC-KHANG

Quản-ly
TRẦN-ĐÌNH-PHIÊN

MỖI TUẦN XUẤT-BẢN HAI KỲ: THỨ TƯ VÀ THỨ BẢY

Không bằng thì
ngbiêng, ngbiêng
thì úp.
不 平 則 傾, 傾 則 覆

VIỆC-THẾ-GIỚI

TRUNG-HOÀ

Tỉnh bình Văn nam
Văn-nam-phủ, 27 Avril. -- Tỉnh
bình chính trị ở Văn-nam cũng
vẫn còn chưa yên ổn. Tướng Loong
vẫn ra sức chống cự, để lập quyền
biên lại cho vững chắc, nhưng cũng
vẫn còn lơi thôi. Tướng Trương-
phong-Chuyên bị giam; quân lính
của tướng này còn đương dự dự,
chúng buộc phải tha Trương-phong-
Chuyên. Và lại có tin đồn rằng
quân Quảng-tây của Trương-phát-
Khue bất nhứt sẽ kéo đến chiếm
Văn-nam, vì thế mà nhân dân rất
lấy làm lo sợ.

Chính phủ Văn-nam tỏ chức lại
rất khó. Chức Ủy viên nội vụ đã
phải giao cho một tướng nghị là
Tchang-Wei-Han. Tướng này lại
lãnh một phái sự rất mà mờ,
rồi đi đi và làng mình ở. Lòng tin
nhận không được hoàn toàn.

Nhưng hiện nay ở Văn-nam và
các tỉnh cũng vẫn được yên.

Ngô bội-Phu về Nam kinh thành?
Thượng-hải, 27 Avril. -- Ngô
bội-Phu tuyên bố muốn đi về Nam
kinh và sẽ ở tại Heng-Chow.

NAM-DƯƠNG-QUÂN-ĐÀO

Batavia, 27 Avril. -- Cảnh phủ
nhất định giải tán một đảng cách
mệnh. Mấy viên lãnh tụ của đảng
sự bị bắt giam.

Ném bom

Calcutta, 25 Avril. -- Một người
bội của người Anh ở Calcutta. Mấy
quả bom không nổ.

TÂY-BAN-NHA

Xét nhà ở Barcelona

Barcelona, 25 Avril. -- Vừa xét
hội sơ thẩm công đoàn, bắt được
nhiều giấy mà phần đối chế độ độc
tài và 11 khẩu súng lục và 600 viên đạn.

Tây-ban-nha bỏ

Maroc chẳng?

Madrid, 25 Avril. -- Có tin đồn
rằng nhiều người về phái tả
muốn Tây-ban-nha sẽ bỏ Maroc,
nhưng ông Lerrozes, tổng trưởng
ngoại giao tuyên bố rằng khi nào
ông ta còn ngồi đây thì không có
chuyện như thế bao giờ (1)
Biểu tình

Séville, 25 Avril. -- Thợ thuyền
thất nghiệp đến trước tòa Đốc lý
đòi việc làm, rồi kéo nhau đi rong
trong thành phố. Nhiều nhà buôn
lớn thấy thế phải đóng cửa, cũng có
nhà lại đem lương thực đưa cho họ.

BÁ-LAN

Lực

Varsovie, 25 Avril. -- Ở Varsovie
có trên 100.000 người, từ 60 năm tr-ở
trên này ra. Nước sông Vistula
đang lên lớn lắm. Bao nhiêu nhà
cửa đều bị ngập hết.

Nước sông Vistula đang lên cũng
lớn không kém.

Đàn áp việc khởi nghị

ở Madère

Lisbonne, 23 Avril. -- Chính phủ
đã lấy lại 2.000 lính bị bị thái độ
thể cho những lính đem đi Madère,
và đặt khắp các nơi trong nước
10.000 để giữ trật tự.

Mọi đem thêm đến Porto-Santo
hai chiếc máy bay để đối phó
với quân khởi nghị Madère.

Lisbonne, 23 Avril. -- Quân đội
của chính phủ để đến cách Funchal
20 km. Tuy quân khởi nghị kia
đánh rất, nhưng quân chính phủ
cũng rất dữ dội.

Quan Tổng trưởng thấy quân có
tuyên cáo với quân khởi nghị, hạn
đến 5 giờ chiều là phải đầu hàng,
nếu không thì sẽ khai chiến ngay.

SỐ HỌC VỚI THUYẾT BÌNH-ĐẲNG

Chúng ta thường nghe cái
thuyết « bình-đẳng », song chỉ
thấy trên mặt giấy cũng tương
tượng trong não mà thôi. Còn
xét trên thực-tế thì những mối
bất bình cứ lần lượt diễn ra,
dầu cho ở các nước mà hiện
thời gọi là cực-diêm văn-minh
kia, cũng chưa thoát khỏi cái
cảnh tượng số học ấy. Vậy thì
cái thuyết bình-đẳng chỉ là lời
nói hão mà không phải là tư-
tưởng chân - chính có ngày
thực hiện được hay sao?

Không, không phải là lời
nói hão đâu. Danh ngôn Tây có
câu: Chỉ có kẻ bình-đẳng mới
được bình-đẳng (Il n'y a que
les égaux qui sont égaux). Nói
đến bình-đẳng không chỉ bằng
căn cứ vào số học: Vật trong
vũ-trụ thường thường có cái
về bất tề, song vì có thể cân
bằng được nên nặng nhẹ; có
thể đo mà biết được vấn đề; có
thể lượng mà biết được phần
nhiều, phần ít. Phép cân đo
và lượng kia đều gốc từ số
học mà ra. Nói tóm lại phẩm
vật trên đời, dầu phức-tạp bởi
gọi đến đâu, mà đem số học
rất đơn giản, thì tức khắc thấy
hiện ra cái về quân-bình, không
chút gì lẫn lộn, mà cũng không
có cái chênh-lượng sai lệch
sự gì cả.

Có kẻ nói rằng: « Lấy một vật
này với một vật kia mà so
nhau thì bằng theo cái cách
đơn giản nói trên được. Đến
như công việc trong cuộc sinh
hoạt của xã-hội, những điều
phức-tạp xấp xỉ cái lối thông
thường nói trên, không thể
đem để cân đo và lượng mà
nên làm mục mẫu được.
Cái gì cũng có nhân-quả, mà
cái nhân quả ấy xa gần
rộng hẹp, thường thường
không giống nhau, không phải
đơn-giản như 2 với 2 là 4,
4 với 4 là 8 ... kia, thì dầu cho
đem số học làm định - chuẩn
để chứng thuyết bình-đẳng,
cũng khó lòng làm vậy. Hãy cử
vài cái ví dụ:

1) Một cái công-ty hợp-cổ,
mỗi cổ phần 100\$; có hai
người chung một cổ, mỗi
người 50\$; 50 với 50 là 100\$.
Lại có 3 người chung lại, người
thì 60\$, người thì 30\$, người
thì 10\$, mà hùn lại cũng là số
100\$. Ấy là kết quả đồng nhau
mà số hùn của mỗi người vẫn
không bình-đẳng.

2) Một khoảng đường 30 cây
số, thông thường đi 6 giờ; nay
có 3 người đi, cũng bắt đầu
5 giờ mai, mà Giáp tới khi 10
giờ, Ất tới khi 12 giờ, còn Bình

trễ đến 2 giờ chiều mới tới.
Ấy là khởi đầu bình-đẳng mà
kiết cục so le.

3) Cũng một đồng ruộng thổ
nghi như nhau, mỗi người làm
riêng mỗi màu, công việc rất khó
nhọc, mà trừ phí tổn ra, đồng
niên lợi chỉ được 2 d. 10 người
làm chung 10 mẫu, công việc
khỏe hơn mà tính ra mỗi mẫu
lợi được 3 d. Còn như 100
người chung làm 100 mẫu,
thì công việc rất dễ dàng mà
lợi lại xấp xỉ, mà ngoài hoa-
lợi ruộng, lại dư nhiều công-
phu và thì giờ mà làm ra lợi
khác nữa. Thế là số người và
số ruộng, tách riêng ra thì mỗi
người một mẫu vẫn bình-đẳng,
mà vì có làm chung số nhiều,
nên số lợi chung này so với
số lợi làm riêng và làm chung
số ít kia, vẫn bất bình-đẳng.

Cái lối so le nói trên, trong
cuộc sinh hoạt của loài người
thường thường có cái hiện
tượng như thế. Hướng chi ngày
nay tuy bằng mà ngày mai lại
thấy so le, chỗ này bình-quả
mà chỗ khác lại thấy có vẻ trời
sụt bất nhứt. Thế thì toàn đem
số học mà thực-hành cái thuyết
bình-đẳng kia, thành ra một
điều ảo-tưởng.

Phải, cứ cái hiện tượng bề

VẬN-VĂN

Cơ giồng

Mấy làng mây phủ gác trời tây,
Đón mặt non sông bụi cát bay.
Nín tiếng im hơi, đau phận quốc,
Lạc nhành long gối, xót thân cây.
Một luồng gió cuốn trời toàn sụp,
Ba tiếng trống rầm đất phải xây.
Cho biết hóa-công đã làm chuyện,
Đẹp đẽ con linh lại con say.

Ng. G.

Gửi cho bạn

Ngồi buồn viết nhớ đến ai xa,
Nhân hỡi ai chàng có nhớ ta?
Chén rượu giã gạo kia núi Ấn,
Chiếc thuyền thương nguyệt nợ sông Trà.

Gần sáng

Một giấc đêm đông chợt tỉnh bàng,
Trông ra trời sáng dằng dằng dang.
Trở mình giấc ban còn say lị,
Vỗ cánh gà mai đã gáy làng.
Xưởng mây giục người đi trước cửa,
Tiếng kèn điểm lính gọi sau lưng.
Hiền ngoài đảo bước khi sương tanh,
Đỏ lối phương đông tỏa một vầng.

L. V. N.

Tiếng-Dân số sau sẽ đáng bài:

Bóng - Dương

TẠI HÀ-NGHI-VIỆN PHÁP
Độc giả muốn r-ở ý kiến các Hà-
nghi-viện Pháp đối với tình hình
chính trị Đông-dương ta, thì c-ở nên
bỏ qua.

ngoài mà xét thì cái mối so le
kia, giương như không lấy số
học mà gạt bằng được. Song
theo luật nhân-quả mà
tham với số học thì thấy
cái hiện tượng so le vẫn nằm
trong phạm-vi số học mà
không vượt ra ngoài được; cốt
nhứt là tìm cho ra chỗ nhân-
quả mà gắng sức tạo cái thiện-
nhập, thì bước đầu bình-đẳng
đã khởi nguyên từ đó. Không
phiền mượn chứng cứ đâu xa,
xin giải lại ba cái ví dụ trên:

Vi-dụ thứ 1: Nếu một
cổ - phần 100\$ mà lợi được
20\$, thì thành ra mỗi đồng
là lợi 2 giắc; tuy kẻ 60\$,
kẻ 30\$, kẻ 10\$ vẫn không
đồng, mà số vốn một đồng lợi
được hai giắc thì như nhau,
ấy là bình-đẳng.

Vi-dụ thứ hai: Cũng khoảng
đường ấy và cũng đi từ giờ ấy,
song anh Giáp đi đôi nên tới
sớm, anh Ất đi thường nên trễ
ít, đến anh Bình kia lười biếng
đi muộn, bỏ mất thì giờ nên trễ
ít, thì cái quả của người nào theo
cái nhân của người ấy, vẫn là
xứng hợp, như cân nặng nhẹ
kia; ấy là bình-đẳng.

Đến cái ví dụ thứ ba mới là
quan-hệ nhứt trong cuộc sinh
hoạt của loài người, mà
nhứt là ở thời-đại kinh-tế cạnh-
tranh ngày nay, lại càng quan
hệ hơn nữa. Mỗi người một
mẫu, làm nhọc mà lợi ít, 10
người và 100 người, làm chung
thì công lợi mà lợi nhiều; cái
quả « lợi ít và nhiều kia », là
lại làm riêng và làm chung.
Quả nào theo nhân ấy, cũng
là có chân tướng bình-đẳng.

Vậy theo lẽ trên mà rút câu
kết luận:

Tuy cái năng-lực của mỗi
người mà hùn vào việc công-
lực, (tức là kẻ nhiều người ít
chung một cổ-phần công-ty),
cần phải siêng d-ời, đừng trễ
n-ai (như anh Giáp đi đường),
mà đều cốt-yếu nhứt là hợp-
thành đoàn - thể mà chia việc
chung lực với nhau, thì lợi ích
mới được nhiều (như 100
người chung làm 100 mẫu
ruộng kia). Nhân đâu thì quả
ấy, hiện tượng bề ngoài xem
như có so le mà kỳ-thiệt bề
trong, ai cũng làm theo số-
năng của mình, ai cũng được
hưởng đều nhu-yếu của mình,
như cân nặng nhẹ, đo vắn dài,
lượng nhiều ít, không khác gì
bén số học: 2 với 2 là 4, 1 với
3 cũng là 4; 3 với 3 là 6, 4 với
2, 1 với 5 cũng là 6, không sai
chút nào. Thuyết bình-đẳng đã
ngắm ngấm nằm trong một
phần lớn vậy.

X. T. T.

CHUYÊN HAY

Cúng là chuyện xem

thơ Công Quỳnh!

(Cải tiến làm rúng động cả thành Huế)

Nhà tâm lý học nói: « Tâm
người thường ưa chuyện mới lạ ».
Lạc-nhân rất phục câu nói ấy.
Nhưng cái tâm ưa điều mới lạ đó
nó đã đưa người lên đến chốn văn
minh, mà cũng đã chôn người vào
sào v-ào nơi tội ác. Một nhà khoa
học mãi đời chỉ sống trong nhà
thí nghiệm, hết phát minh chuyện
này rồi tìm tới phát minh chuyện
khác, đó là vì muốn biết điều mới
lạ thêm luôn. Mà một người đàn
bà nọ không hề gì chớ, không
thiết gì con, bỏ nhà cửa ra đi, nay
tiếp người này, mai rước người
khác, đó cũng vì ưa điều mới
lạ!

Còn một cái ưa nữa, không lợi
cho nhân quần, mà cũng không
hại tâm, là ưa nghe điều mới lạ,
không cần nhắc phải chăng, không
suy nghiệm hư thiệt, hề nghe được
điều gì mới thì thích lắm, lại đem
nói b-à ra cùng, làm cho người
khác cũng làm theo. Cái tâm lý
này chính là cái tâm lý của phần
đông người ở thành phố Huế trong
mấy ngày nay.

Họ đồn rằng có một cặp « trai
gái » dẫn nhau vào một cái chùa
nọ ... Té ra chùa này là cái chùa
có tiếng rất hiền lành, nên « người
khẩu mới » về bắt cặp gian phu
dâm phụ, trời kỳ, không thể nào
g-ờ ra được. Hiện đã đem điều trị
tại nhà thương Huế ... Một
người đồn như thế, rồi lời nói
không cánh mà bay, truyền ra mau
hơn gió thép, hơn mây điện thoại,
hơn vô tuyến điện ... rồi ở Huế
không nơi nào là không nghe đám
đạo về cái chuyện quái kỳ ấy.
Chuyện đồn đại đã như thế, nhưng
có đôi nơi khác nhau một đôi tí
thời: như chỗ thì đồn rằng tên
đam phu bị học máu, chỗ lại nói
bị ngọn dao thần vật d-ắt ch-ết ...
người thì đồn chuyện xảy ra ở
chùa Bà phố Gia-hội, người lại
đồn là ở Bao-vinh, người khác đồn
ở An-cư, kể nói ở chùa Ta-
hiếu ở ngã Nam-giao, kể nói ở chùa
Thánh-mẫu phía trên núi Ngự ...
nơi tha hồ cho cái xe hai bánh
chạy l-ì m-à, cho mấy con ngựa
người cầm đầu xuống « cuộc » ...
mấy ngõ đường Gia-hội, Bao-vinh,
Nam-giao ... chật n-ích những xe
đạp với xe kéo. Lại có kẻ tới tận
thước kẻ xe hơi đi cho mau chóng
n-ai! Đi đâu? — Đi coi chuyện lạ! Có
kẻ lại kéo vào đến nhà xác tại nhà
thương lớn, mà cầm b-àn bảo chỉ
cái tử thi cho coi!

Vì thế mà người làm việc bổ việc,
đi coi, bị chủ quở; người đi học
bỏ học, đi coi, bị thầy rầy; mà r-ất
cực coi được cái gì không? — Hỏi
họ, họ không nói ...

Biết-nhân không đi coi mà cũng
biết, bởi vì cái tâm suy nghĩ. Suy
nghĩ rằng: cái đời thần quyền là
đời đã qua, cái thuyết thần quyền là
thuyết h-ủ, thì không còn có
« b-à » nào mà thì cái thủ đoạn bắt
người là như vậy. Mà nếu thiệt
« b-à » linh, thì có thấy chuyện nh-ấp
nh-ấp cũng hay mà đi, ch-ớ lẽ nào
chịu lại gần mà không nói trời với
b-à? Nhưng ngoài sự can thiệp
thần quyền, câu chuyện cũng có
thể có: Một cặp trai gái bị chàng
b-à, hai bên xung đột, có người bị

SỰ BÀI CÔNG TRONG

THẾ-GIỚI

Vì việc chánh trị lộn xộn b-à
Anh, vì những sự kh-ẩu b-àch và
đường kính tế bên Huế-kỳ, và việc
khó khăn của các nước Âu-châu
ngay nay, lại thêm vì cái phong trào
quốc xã hội đảng trong kỷ
tuyên cử vừa rồi ở Đức, cũng vì cái
tình thế nguy nan chung trong toàn
cầu, mà sự BÀI CÔNG trở nên một
vấn đề quan hệ nh-ấp đương thời.

Cái sự người vô nghiệp mà phòng
Lao-Động-Quốc-Tế đã kể ra hồi
tháng mười năm ngoài đã chỉ rõ, cái
nguy nan rồi: có 15 triệu dân vô
nghiệp trong toàn cầu!

Những lời siển l-ượn sau đây vẫn
đám gọi là đề trang trí cái vấn đề
quan trọng ấy, nhưng chỉ để bàn
qua nguyên nhân cho độc giả hiểu
lấy các điều đại khái mà thôi. Ch-ớ
cái nạn chung của xã hội kia, các
nhà kinh tế học đã viết biết bao
nhiều quyển sách, và các tay chánh
trị trừ danh đã trừ hoạch biết bao
phương kế, mà còn chưa gọi đã giải
xong thay, phương chỉ là kế kỹ t-ên
dưới đây.

Nguyên nhân sự Bài Công. — Sự
đinh công với sự bài công không
phải giống nhau. Đinh công là khi
nào thợ thuyền đồng b-à nhau không
làm việc một ít lâu cho hạn, để mà
t-ỏ sự bất bình của chủ, hoặc yêu
cầu tăng lương, bớt giờ, v-ấn v-ấn.
Cũng gọi một sự đình công khác có
thể gọi là sự Bài thợ thuyền (lock-
out), khi nào chủ muốn làm khó cho
thợ, đóng cửa, làm cho thợ buộc
phải không làm việc nữa.

Còn sự bài công là một sự xảy ra
bởi các nguyên nhân thuộc về kinh
tế. Nguyên nhân n-ày ấy rất là
quan hệ vì nó làm cho cái nạn
công công lệ cung cầu (loi de l'offre
et de la demande de la main
d'oeuvre) phải sai lệch đi. Nói tóm
l-ại, cái kết quả của nguyên
nhân ấy là: xã-hội không thể giữ
cái quân bình của số đồ vật nh-ơn
loại cần dùng và các tài sản đã làm
ra để mà dùng.

Cái sự làm to ở trong chỗ này:
khi có một món hàng nào coi mọi
b-àn chạy (thợ người ta đua nhau mà
sản xuất ra mãi mãi, không biết rằng
sẽ bán ra được ch-ợ hay hết cùng
ch-ợ? Cái sự sản xuất không hạn
ch-ợ ấy (surproduction) sanh ra sự
nguy nan cho đường kinh tế luôn
luôn, vì hàng hóa tiêu thụ không
(Xem tiếp trang nh-ấp c-ột năm)

Đường xe lửa Đông-Dương

YẾT THỊ

Nhà bán vé về sự chuyên-
chở hàng hóa đi các chuyến
tàu chậm (Petite Vitesse)
của ga Huế đã giới lên số
Petite vitesse; chỗ vào số
mới này ở con đường Nam-
giao, đi qua đường r-ầy xe lửa.
Huế le 1er Mai

Thương v. v. Nhưng nếu chuyện có
th-ế, thì có đáng đi xem, và đáng
đ-ón r-ầm cả lên không?
Lạc-nhân nghĩ ra rồi: có lẽ ông
công Quỳnh ông tái sinh, ông ở l-ên
quần áo đầy nên bày câu chuyện
đi coi chừng h-àng như đi xem thơ
của ông ch-ớ gì. Lạc-nhân

ANNAM LỊCH SỬ

HÃY NÊN HÚT THUỐC LÁ

JOB

NGÀY 1er MAI
Ở TRUNG-KY VÀ BẮC-KY

Ngày 1er Mai ở Huế rất yên tĩnh. Đêm 30 Avril, lính khố xanh đạp xe đi rải trong thành phố như là các đường hầm.

Ở Hanoi, chính phủ đã phòng bị. Đêm 30 Avril, lính cảnh sát đã ra đi canh gác các đường, các viên thanh tra mặt thám dòm rình nết các nhà tình nghi. Lính «son d'arm» và lính «co lo» giữ trật tự ở mấy miền chung quanh Hanoi.

Tuy vậy, trong đêm ấy, tại các con đường Đông Khánh, Armand Rousseau, gần trường Canh nông cũng không khỏi có truyền đơn rải rải la động và học sinh làm biểu tình để kỷ niệm ngày 1er Mai.

Sớm hôm nay, sở cảnh sát có xe đi tuần, bắt được một người đàn bà tên là Nguyễn Thị Bảo, chủ có đến ở xóm Khâm thiên, bị tình nghi là có giao thiệp với đảng cộng sản.

Ở Hải Phòng có bắt mấy người: Cai Tinh (cái cu ly), Lộc, Đại và Núi, cu ly số xi măng. Xét nhà Cai Tinh thì thấy một lá cờ đỏ. Cai Tinh bị cáo là muốn lập cuộc biểu tình kỷ niệm ngày 1er Mai.

Lại có xét một nhà bắt được rất nhiều giấy má quan hệ và 2 người đàn ông, 4 người đàn bà ở đây.

VIỆC TRONG NƯỚC

TRUNG-KY

HUẾ

Cái tin đồn bắt

Ở Huế mấy ngày nay trên hạ đều nhao nhao đồn đây là tin rằng: « tại một cái chùa nọ, có đám đám đông, và chỗ hiện linh, nên lên đám phu bị bắt » về bắt trong lúc ấy, tên kẻ bệnh tình trầm trọng hiện đương chờ trị tại nhà thương Huế.

Cái tin này đồn ra, xa gần không một ai là không bàn bạc. Nhưng điều tra ra thì cái tin kia không có mấy may là xác thực cả, chỉ vì một lời nói bậy đặt mà thành ra cái tin làm nao động cả thành phố. Số là trong đêm 27 rạng ngày 28 avril có tên tập Chuang, lính phủ Thừa, ngồi nói chuyện với lý Hải, lý trưởng làng đệ nhất, tại trước nhà người này ở « Ngã-giữa » (rue Gia Long). Lúc đó bọn một giờ khuya, có một toán người chạy qua. Lý Hải và lý trưởng Chuang kêu lại hỏi. (Trong lúc này những người đi khuya, nhất là đi đông, thường hay bị triệt bởi.) Bọn kia sợ lời thời bên thái tử rằng chạy có đám « đám đông ». Hôm sáng ngày hôm sau, người này nói thêm một ít, người khác một ít, thành ra cái tin đồn nói trên.

Chỉ có một điều là trong mấy ngày ấy các bác xe kéo, các chủ xe đạp, chờ đến mấy anh tài lái xe hơi, được họ về làm.

P. S.

THANH HÓA

Lại một nghề nữa

Ở phủ Hà Trung có người không biết làm gì mà người ta thường gọi là quan bác. Từ khi quan bác theo quân phủ đến xứ này, làm nghề mà giới cho sự kiện cáo, ngày thường dạo khắp thôn quê, tìm kiếm các thứ đồ cổ. Đồ hai tháng nay làm thêm một « giá » xóc đĩa.

tối nay làng này, tối mai làng khác, đến đâu thì nghe tiếng có quan bác không còn sợ bắt bỏ gì cả, nên con bác đến đâu cũng đông. Hiện nay các làng quanh đó, đều là chỗ đánh bác cả, mà nhất là ở nhà thương.

Cái bác cơ bác, không nói thì ai cũng rõ, mà pháp luật không cấm đoán thì không rõ tại sao?

Người biết chuyện

QUẢNG BÌNH

Chức nhiệm tá địch là gì?

Một đây nhà nước có đặt ra mỗi phủ huyện một nhà trạm để tiện việc thư từ, mau chóng cho dân quê. Vậy nhà nước buộc ba bốn làng góp tiền lại để mua thùng thư, nhân dân ai cũng tỏ ý bằng lòng cả. Nay hiện tại huyện Lệ Thủy, nhà nước có đặt 1 người tá địch, sáu người trạm và sáu thùng thư.

Tôi ở xa nhà ga và trạm nghe được tin ấy cũng có ý mừng thầm. Thế mà tôi có nhận được 5, 6 cái thư, thấy ngoài bì dán đóng dấu đến 13, 14 ngày rồi. Ở trong bì, có chỗ nào xa nữa, thì tề lăm trong 3, 4 ngày hoặc một tuần trạm cũng phải đem đến cho người ta, và để lấy thư trong thùng. Xét cho kỹ thì mấy anh trạm ở Lệ Thủy trong 2 tuần mới đi các thùng thư xa một lần nên quá chậm trễ, báo cũng vậy.

Đó là một điều.

Còn một điều nữa thường thư gửi đi và tem in luôn luôn thiếu, còn thư gửi đi riêng dân tem vào thì đều bị trạm xé lấy tem, còn thư thì... quảng mất.

Những điều nói trên, trong hạt Lệ Thủy, ai ai cũng lấy làm phàn nàn.

Thanh thực

Oan quá!

Ở nơi giáp giới làng Võ xá và Hữu hậu, (Quảng Trạch) có một cái cầu bằng bê tông armé, bên cầu có rào sắt, song vì lâu năm quá, hai hàng rào đó phải hư. Rào hư mà làng Hữu hậu phải chịu phạt 10. Năm nay, sở lực lộ có xây bốn góc bốt cột để thế hàng rào, nhưng vì lối xây không được kiên cố, trời nắng phải nứt, người đi lấy chân đạp xuống, cột trụ phải vỡ tan. Các hương lý làng Hữu hậu lại chịu phạt lần nữa! Có oan không?

X. X.

QUẢNG NAM

Xét nhà bắt người

Hôm 30 tháng 2 Annam, một viên Đới lao ở phủ cũng một tên cầu phẩm đến nhà lý trưởng Đông Thành, phủ Điện Bàn, hiệp đồng cùng Chánh tổng đến khám xét nhà N. q. T. cùng N. N., tuy không có vật gì khả nghi, song họ cũng vơ mấy chục quyển sách dạy trẻ con và dẫn hai ông về đình phủ khai báo rồi cho về.

N. X. K.

PHÚ YÊN

Tin mùa màng

Mùa lúa tháng ba năm nay có chỗ mất, có chỗ được, su lại cũng thường như mọi năm. Dãy có mùa bắp bị nạn tháng giêng tháng hai nên được nửa mất nữa.

Nhờ có lúa gạo ở Nam kỳ chở ra bán rẻ lắm khi tháng giêng gạo thật trắng giá 1\$10 một gạ, gạo thường giá 1\$00 một gạ, mà bây giờ chỉ có 0\$50 một gạ, gạo thường 0\$45. Giá gạo mỗi ngày mỗi hạ nhiều nữa, vì ở Nam kỳ lúa gạo họ giá lắm, nên các ghe buôn họ tranh

nhau chở về nhiều, hiện nay các phố khách ở Vĩnh Lâm (cửa Xuân đài, Đông xuân) và các nhà lại ghe họ trữ lúa gạo đầy cả, lại thêm lúa mùa tháng ba này lên nữa. Thật là nay chưa từng có năm nào lúa gạo rẻ như năm nay.

Còn ở nhà quê thì lúa, bắp, mè, khoai củ, không thấy ai mua cả, khắp hạt Tuy an dân cũng vậy. duy có đường đen còn có đôi chỗ bán được chút ít thôi. Dân quê quanh năm chỉ nhờ mấy thứ ấy sống, ăn tiêu và nộp thuế, mà nay thứ gì cũng bị tịch thu, lấy gì mà nộp thuế kỷ tháng tư đây? các ông làng có chịu lấy đồ thuế sản kỳ đâu? Lúa mới cấy khô mà gạo rẻ cũng khổ, có ai hiểu thấu sự cay chua của con nhà nông cho!

Dân quê

BẮC-KY

Tòa Thượng thẩm

VỤ NINH BÌNH

Trong một số báo trước có đăng tin tòa Thượng thẩm xét lại vụ cộng sản ở Ninh bình nhưng chưa tuyên án. Nay đã tuyên án: 3 năm tù và 20 năm quản thúc.

VỤ SƠN TÂY

Vụ này đã đăng tin tòa hồi, nay đăng tiếp: tòa tuyên án như sau này:

Trần văn Lai tức Liên Hoàng văn Năm 5 năm tù; Đào văn An, Nguyễn văn Lưu mỗi người 3 năm tù, Dương vũ Dung, Ng. trọng Huỳnh, Trần quang Ngọc mỗi người 2 năm tù; Trần duy học, Phạm đình Khiếu, Trần quang Nghiễm, Lê văn Tuy mỗi người 1 năm tù; Trần duy Điền 18 tháng giam tại nhà Trưng trị.

Thế là về vụ này tòa giảm cho cả.

Hai vụ Tô thức Rịch

Hồi tháng Juillet năm ngoái Tô thức Rịch xin vào làm một thám tử cho quan Tổng đốc Thái bình. Đến hôm 26 Juillet thì Rịch báo cáo quan Tổng đốc rằng sẽ có một bọn cộng sản mười người cộng sản đến Thái bình để hành động. Được tin quan Tổng đốc liền đánh giấy thép đi Nam định và Hải Phòng lấy thêm lính một thám đến để bắt bọn kia và phòng giữ trật tự.

Thế là về vụ này tòa giảm cho cả.

Hai vụ Tô thức Rịch

AI MUỐN ĐI CÔI PARIS ?

Nhà đi đến đảo ở Kinh-Bô Paris, chủ tiệm chụp hình KHANH-KY có tổ chức một cuộc đi lịch rất lớn, bất kỳ dân ông hay dân bà, ai muốn đi lấy, liên KHANH-KY cũng nhận liền. Mà những người đi với M. KHANH-KY thì có lợi nhiều lắm, vì M. KHANH-KY đã thương lượng với các hãng tàu, xe lửa và Hotel-Restaurant ở Paris tính giá tiền thiệt rẻ ca. Tiền ăn chơi hai tháng (hay là một tháng thì lại lợi gấp đôi) ở trong và ở ngoài Paris cộng với tiền tàu từ Hải-phố g hay Tourane tới Paris độ chừng như sau này:

Hạng nhất hai tuần 2550\$
Hạng nhì 1970.
Hạng ba 1000.
Hạng tư entre-pont 950.

Cuộc đi này hoàn toàn thuộc địa này rất là to lớn, người nào có tiền chút đỉnh cũng nên đi coi, dịp này là coi hết sự khôn khéo của trong thế giới. Ai chưa có giấy thông hành có gửi thư hỏi tiệm chụp hình KHANH-KY sẽ chỉ cho mà xin hay là lấy gôm cho cũng được.

Không cần tiền một lần thì trước khi xuống tàu hãy trả quá nửa phần tiền cũng được.

Khi đi tàu và khi qua Paris vẫn có người của tiệm KHANH-KY thông thạo và ở lại để dẫn đi chỗ ăn chỗ ngủ từ từ và chỉ dẫn đi chơi.

Càng nhiều người đi, chừng nào giá tiền càng rẻ chừng này.

Có ba chuyến đi độ chừng tháng năm, tháng sáu và tháng bảy tây ai đi tháng nào, xin nhớ cho trước ít ra là một tháng hay là ai muốn đi riêng không cần người dẫn đường chỉ lấy vé khứ hồi Hải-phố Marseille không mà thôi thì đi tháng nào cũng được.

Hạng nhất hai tuần 17 000 francs
Hạng nhì 12 000
Hạng ba 7 900
Hạng tư 4 500

AI muốn hỏi thăm điều gì có viết thư cho.

M. KHANH-KY

54 đường Bonnard Saigon

Sự bất công trong Thế giới

(Tiếp theo trang trước)

được, tất nhiên thợ thuyền phải nghỉ làm. Nhiều người thợ thuyền không chờ làm, thì trong xứ phải có một hạng thất nghiệp đói khổ vì mỗi người thợ không công việc làm đều kéo theo sau lưng cả một gia đình khuôn bách.

Bản thống kê về thất nghiệp. — Tháng chín 1930, ban Quốc-Tế-Lao Động-Cục ở Genève có phát ra mấy bản thống kê về « số dân thất nghiệp trong các xứ như sau này :

Dân thất nghiệp Dân thất nghiệp Xứ hồi 1er Septem- bre 1930 1er Septem- bre 1931

Đức 1.948.000 người 883.000 người Áo 156.000 — 102.000 —

Bi-Lợi- hi 15.000 — 102.000 —

Gia-Na-Đai 18.500 — 6.000 —

Anh 2.120.000 — 1.119.000 —

Ý-Đai-Lợi 400.000 — 236.000 —

Hòa-Lan 26.000 — 12.000 —

Ba-Lan 171.000 — 81.000 —

Lô-Mã-Ni 23.000 — 3.000 —

Thụy-Điền 26.000 — 20.000 —

Liệp-Khắc 38.000 — 17.000 —

Hiệp-Chúng-Quốc (Hà-Kỳ) 3.400.000 — 1.380.000 —

Pháp 964 — 403 —

Tổng số thống kê trên thì số người không việc làm ở Pháp rất ít.

Hơn một năm nay người ngoại quốc đi đến Pháp rất ít nên số người thất nghiệp không có bao nhiêu. Tuy thế, cũng nhờ nước Pháp bằng giữ cái quân bình trong các chỉ ngành của sự kinh tế hoạt động của họ, chỉ như hai nước Anh và Đức mỗi năm đều mất lấy như một bệnh bại liệt.

Tuy thế, từ ngày bản thống kê trên kia ra đời đến nay, thì cái số người không cơ sở ở Pháp cũng tăng lên. Cái tháng mười 1930 thì số ấy đến 1.663, cái tháng chạp lại đến 10 ngàn. Cái số 10 ngàn sánh với các nước kia thì không có gì gọi là nguy, nhưng sự tăng một cách mau chóng như vậy, các tay cầm quyền trong xứ không khỏi lấy làm đau lo sợ được.

Vì lại các sự số dân vô nghiệp tăng lên tới xứ nào cũng có. Ở Thụy-Sĩ từ tháng chín tới tháng chạp số 9 ngàn tăng lên 16 ngàn, ở Mỹ, quốc, số 3 triệu từ lên ba triệu bảy.

(Còn tiếp)

Phan-văn-Thiết

Bài thuốc chữa bệnh hồi-lộ

Quyền Du-lịch Quảng-Bình được bà con cùng nơi hết sức hoan nghinh. Chúng tôi rất mừng.

Còn nhiều anh em, chị em gửi thư hỏi quyền sách biểu không chữ hai của Khuyh-Điệp nói về vấn đề chi. Vậy xin trả lời chung rằng: Về quyền thứ hai, chúng tôi định xuất bản « Bài thuốc chữa bệnh hồi-lộ », nhưng vì cái tên nghe ngảng ngảng, nên chúng tôi đã phải đổi cả « bài thuốc » ấy về Huế về Cơ-Một và Tòa-Khâm duyệt trước đi đã. Miền tòa kiểm-duyệt làm xong công việc là chúng tôi sắp đặt đưa in ngay để biểu bà con cho sớm sớm.

Những ai muốn nhận sách biểu không hàng năm của Khuyh-Điệp, xin biên tên gửi ngay cho chúng tôi để chúng tôi dự trữ sổ sách phải in cho thừa đủ.

VIÊN-ĐỆ ĐỒNG-HỚ

CHÔNG NHƯ PHÉP TIỀN...

Chỉ trong một tuần lễ, thuốc BỒ-HUYẾT-KHU-PHONG có thể chữa khỏi các bệnh: Phong thấp, tê liệt, đau lưng, nhức xương v. v... của quý ông quý bà.

Nên hỏi tại các hiệu Đại-lý thuốc THAM-THIÊN-ĐƯƠNG.

HÀN-VIỆT TỪ-ĐIỂN: đương in BỐN BA VẠN DANH TỪ - GIÁ ĐỘC BIẾT: Hàng 10\$ 7500 - Hàng thường 0\$500 Nhận mua trước đặt cọc 1\$000 Đào-duy Anh, Huế

DRAGÉES

Vermifuge

RUDY

Trị bệnh

SÁN LÁI

Thuốc viên Dragées Rudy trị bệnh sán lái rất thần hiệu, và làm cho người ta trở nên trắng净. Người lớn con út đều dùng được.

Thuốc viên Dragées Rudy có bán tại các hiệu thuốc ở Saigon và các hãng ngành ở các tỉnh.

PHARMACIE NORMALE (L. SARRIEAU)

119-123 rue Catinat - SAIGON

(là hãng thuốc đáng tin cậy, tạo lập đã hơn năm chục năm rồi).

CÁN DÙNG MÉCANICIEN

Sở « Plantation STI » ở Pleiku (Annam) cần dùng người mecanicien cho sửa chữa máy hơi Garogline và cho biết chữa, đặt Magnétos xe hơi.

Plantation STI Pleiku

Ai đau răng?

Ông Tạ-duy-Hiến nay làm tại nhà thương lấy Tourane (consultation Européenne) buổi mai từ 7 giờ đến 11, buổi chiều từ 1 giờ đến 3 giờ. Ông ở Tourane từ 1 tháng, rồi đi Quahora và Nhaitrang.

Nếu ở HUẾ có ai cần chữa răng, thì hỏi M. Miệp, xếp ga; ông sẽ ra giúp bà con một tuần lễ miễn C. C.

CÁI CHÍNH

Về những số quốc trái được trúng trong kỳ xổ lần thứ 36, ngày 2 Mars 1931 mà bản báo đã đăng trong mấy số trước kia, nay được tin Tòa Khâm cải chính một số như sau này:

số 78.686, xin chữa lại 78.688

